

Veľmi dôležitá je dobrá peľová znaška pred zimou. Rámik nafotený v neskorom zmetenci, ktorý bol vytvorený s inseminovanou matkou vo vlastnom chove / J. Vasil'

August sa všeobecne považuje za začiatok nového včelárskeho roka. V tomto mesiaci začíname klášť základy úspešného včelárenia v nasledujúcom roku. Vo včelstve zaznamenávame po prvom obmedzení plodovania v júli, ktorému sme sa snažili vyhnúť, ďalšie zmenšovanie plochy plodu. Tá sa už bude postupne zmenšovať až do skončenia plodovania.

Pre jarný rozvoj včelstva je rozhodujúcim faktorom sila a početnosť včelstva v akej prezimuje. O tom sa mohli všetci presvedčiť na vlastných včelniciach v tomto roku. Zima nebola tuhá, ale hlavne dlhá. Sila prezimovaného včelstva však závisí od veľkosti plodového telesa v predchádzajúcom lete. V auguste,

septembri a októbre sa liahnu včely, ktoré nahradia poslednú letnú generáciu a prežijú zimné obdobie.

Tieto zimné včely sú základom využitia skorej jarnej znašky a jarného rozvoja včelstva. V priemerných rokoch v polovici apríla tvoria až 90 % lietaviek ešte zimné včely, ktoré postupne v priebehu mája dožívajú a vytráca ju sa z úľov. Výsledky výskumov ukázali, že na zimovanie sú najvhodnejšie včely vyliahnuté v auguste a v prvej polovici septembra. Väčšina dlhovéckych včiel, ktoré sa vyliahli skôr či neskôr, do zimy uhynula. Súvisí to s ich nedostatočnou výživou v larválnom štádiu.

Koncom septembra je už v prírode nedostatok peľu, v júli zasa veľké plochy plodu vo včelstve, takže starostlivosť o larvy je menšia.

Napriek tomu tieto včely, i keď sa nedozijú jari, potrebujeme ako dojčičky na výchovu zimných včiel.

Zimné včely majú dobre vyvinuté tukové teleso, lebo sa chovajú v čase, keď sa plôch a plodu zmenšuje, takže na každú larvičku pripadá niekoľko dojčičiek. Dojčicky kŕmia larvičky nielen medom a peľom, ale aj kŕmnou kašičkou, čím sa dosahuje dlhovekosť včiel tejto generácie. Tukové teleso obsahuje zásobné výživné látky ako tuk, živočíšny sacharidy, glykogén a bielkoviny. Dlhovekosť zimných včiel nepriaznivo ovplyvňuje i prípadná starostlivosť o neskorý plod, z čoho býva dvojnásobná škoda. Veľké percento včiel vyliahnutých z neskorého plodu do zimy uhynie a včely, ktoré neskorý plod vychovali, si skracujú život a hynú koncom zimy, teda skôr ako je to želateľné.

STAROSTLIVOSŤ O VČELY

Včelstvá ponechané v tomto období napospas prírodným podmienkam z úsporných dôvodov chovajú len málo plodu, pravdepodobne z pudu sebazáchovy. Musíme si uvedomiť, že bez cieľavedomého zásahu včelára nemôžno zazimovať silné včelstvá schopné využiť skorú jarnú znášku. Cieľavedomý zásah včelára tkvie v zabezpečení mladej výkonnej matky, stáleho prísunu bielkovín, cukrov a dostatočného, vhodného priestoru na plodovanie a následného vytvorenia priestoru pre zimujúci chumáč.

August býva spravidla bezznáškovým obdobím. V južných oblastiach pri tokoch riek kvitne zlatobyľ kanadský, na poliach miešanky slnečnice, horčica a niekedy lucerna. V horských oblastiach kvitne vŕbka uzkolistá (*chamaenerion angustifolium*), starček hájny (*senecio nemorensis*), v priažnívych rokoch je medovicová znáška z jedle. Medovicová znáška však nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu aj kvantitu jesennej generácie včiel, čo má za následok zoslabnutie včelstiev, ktoré sú na jar často postihnuté nozémovou nákazou a hnačkou. Zimovanie slabých včelstiev v týchto oblastiach zabrániame rozšírovaním plodiska.

V oblastiach, kde nie je znáška, musíme prísun sladiny zabezpečiť podnecovacím kŕmením. Je samozrejmé, že úspech pri udržaní plodovania možno zabezpečiť len prísunom peľu zvonku. V poslednom období plodovania musia byť vyliahnuté včely dobre zásobené peľom. Len tie, ktoré boli vo svojich prvých desiatich dňoch dobre živené vysokokvalitným peľom prežijú zimu a vďaka rezervným látkam v tukovom telese môžu na jar vyžívať prvý plod.

V opačnom prípade budú včelstvá bez zjavných vonkajších príčin počas zimy slabnúť, ba dokonca môžu uhynúť. Preto od polovice júla do polovice októbra musíme zabezpečiť včelstvám dostatok peľu. Ak ho príroda neposkytuje, môžeme do včelstva

Zábrana proti vniknutiu myší do úľov počas jesne (polyuretánové úle) / J. Vasiľ
vložiť peľové cesto obohatené bielkovinami. Nedostatkom peľu sa nielen skracuje vek zimných včiel, ale zvyšuje sa aj výskyt nozemovej nákazy vo včelstve.

potrebné bezpodmienečne nechať dva nadstavky. Je skutočne veľkou škodou, keď včelár po vytočení posledného medu odstráni medník.

ÚĽOVÝ PRIESTOR

Na vytvoreni početnej generácie zimných včiel sa rozdružúcou mierou podieľa aj úľový priestor. Matka musí mať dostatok vhodných a voľných buniek na kladenie, včely dostatok priestoru na ukladanie zimných zásob (i peľových). Silným včelstvám je

včelstvo ma veľmi dobre vyvinutý inštinkt pre priestor. Na takéto opatrenie včelára včelstvo reaguje tak, že staršie včely v snahe zabezpečiť v menšom priestore vhodne mikroklimu a typické podmienky pre ostatné osadenstvo, predčasne opúšťajú úľ a hynú v prírode. Ponechaním medníka a podnecovaním, prípadne kon-

Podnecovanie včelstva cukro-medovym cestom / J. Vasiľ

Klietka na ochranu proti čoraz častejším návštěvám medveďov / J. Vasiľ

com augusta už dokrmovaním cez medník, by sme tieto staršie včely využili na spracovanie zásob i na iné činnosti ako napríklad na tepelnú a vlhkostnú reguláciu v úli a neupracovali sa zbytočne dlhoveké zimné včely.

Odporúčam rušiť slabé včelstvá pri jesennej prehliadke spájaním. Je to výhodnejšie urobiť teraz, ako po prípadnom prezimovaní utvoriť z dvoch slabochov včelstvo, ktoré nedokáže tepelne obhospodáriť plod roztrúsený na piatich až siedmych rámikoch.

Začiatkom neskorého leta, keď sme medobraním znížili zásoby na minimum, je nevyhnutné

včelstvám podať aspoň päť kg zásob vo forme cukrového roztoku. Nasleduje postupné, stále dopĺňanie zásob podnecovaním cukro-medovým cestom alebo cukrovým roztokom, až po definitívne dokŕmenie včelstva v polovici septembra. Kontinuálne podávanie zásob podnieti včelstvá k zvýšenému zberu peľu až o 50 % a neprestávajúcemu plodovaniu, k zužitkovaniu letných včiel a vedie k utvoreniu silnej generácie dlhovekých včiel.

PRIESTOR V ÚLI

Otázku sily včelstva, prípadne zaplodovanej plochy treba posudzovať vo vzťahu k úlovému

priestoru na vrchole rozvoja. Praktické výsledky dokazujú, že včelstvo neobmedzované priestorom potrebuje v čase svojho vrcholu tri až 3,5-krát väčší priestor ako počas zimovania. Napríklad ak zazimujeme včelstvo s hmotnosťou dva až 2,5 kg na desiatich rámikoch typu „B“, t. j. obsadá celé plodisko, sotva ho budeme môcť ovládnuť v 20-rámikovom úli, navyše s 10-timi rámikmi v plodisku.

Takže, aj keď sa údaje autorov o rozlohe plodu koncom augusta rozchádzajú a pohybujú sa od 40 dm^2 do 80 dm^2 , treba ich chápať v súvislosti s obhospodarováním včelstiev na jar, priestorom na plodovanie a stavom vegetácie.

Mnohí včelári praktizujú takzvané zimovanie v medníku, čo je aj môj prípad. Ide prakticky o to, že po medobrani odstránia materskú mriežku a navzájom zamenia nadstavky. Plodisko premiestnime nahor a na jeho miesto umiestnime medník s prázdnymi plástami. Treba podotknúť, že táto zámena predstavuje spôsob ako pripraviť včelstvo na zimné dokrmovanie bez zmenenia úlového priestoru. Nezväčší sa však plocha plodu tak, ako v metóde kedy sa v tomto období len jednoduchým úkonom odstráni materská mriežka a matka tak následne zakladie vyčistené bunky, aby zachovala jednotu a kontakt plodu so zásobami. Ak ďalšiu znášku nečakáme, je odstránenie materskej mriežky výrazným stimulom na zvýšenie plodovania.

Skúsenosti mnohých včelárov potvrdzujú, že tento spôsob úpravy úlového priestoru nie je vhodný pre slabšie včelstvá. Ten-to systém nemožno stotožňovať so zimovaním včelstiev v dvoch nadstavkach, v ktorých včelstvo plodovalo v júli i auguste. Tu z dôvodov dosahovanej hmotnosti tri až 3,5 kg včelstvo nemožno obmedziť do priestoru zodpovedajúceho jednému nadstavku typu „B“.

AUGUST JE ZÁKLADOM ÚSPEŠNEJ SEZÓNY

Je potrebné zdôrazniť, že správne zvládnutie práce so včelstvom v augustovom období je mi-

moriadne dôležité pre budúlosť včelstva, čiže pre úspešné prezimovanie a jarný rozvoj. Aby sme zabezpečili podmienky pre dobrý vývoj dlhovekých včiel, včelstvá už nezaťažujeme produkciou materskej kašičky a peľu.

Ak sme v júli neupravili plodiská, môžeme tak urobiť ešte v priebehu augusta a septembra. Taktiež je v tomto období potrebné uskladňovať plasty odobraté z medníkov, ako aj zúžených plodísk včelstiev. Snahou každého včelára by mala byť aj dostatočná zásoba rezervných plástov ako i medzistienok pre budúce produkčné obdobie.

Vzhľadom na vážnosť a dôležitosť tohto obdobia odporúčam začínajúcim včelárom preštudovať si odbornú včelársku literatúru (napríklad Milla: Práce včelára, Čavojský a kol.: Včelárstvo) prípadne sa poradiť so skúsenejšími včelármami z okolia včelnice.

Ing. Vasil' Ján
Včelia farma Pčola

VČELÍ MED * VÝKUP

- celoročne, platba v hotovosti
- odvoz zdarma, výmena obalov
- veľki včelári - vyššie ceny

0907 728 794

ZO SZV TRNAVA A MESTO TRNAVA
VÁS POZÝVAJÚ NA

TRNAVSKÝ VČELÁRSKY FESTIVAL

4. ROČNÍK

8. - 9. SEPTEMBER 2023
PEŠIA ZÓNA A TRNAVSKÁ RADNICA

Poteší vás bohatý program:
včelársky trh, zaujímavé prednášky,
informácie o včelárení
aj včelích produktoch, praktické workshopy

NADÁCIA VÚB

AKTUÁLNE INFORMÁCIE NÁJDETE NA WWW.TVF.SK
FACEBOOK.COM/TRNAVSKY_VCELARSKY_FESTIVAL

Včelárske potreby Košice - Bee shop

Máme kompletný sortiment:
lipové rámkiky, úle z borovice
vejmutovky, voskové medzistienky,
oblečenie, drobné náradie, pomôcky na
spracovanie a uskladnenie medu, fľaše
a viečka na med a propolis, antikorové
zariadenia. Vykupujeme vyrezané súše.

Poštová 3, Košice – Staré mesto,
Mobil: 0902 122 422, web: www.bee-shop.sk

APIMED
1998

Výkup MEDU za výhodných podmienok
- PLATBA V HOTOVOSTI -

- **VČELÍ MED**
Odvoz medu zdarma, výmena obalov
Pre velkovčelárov špeciálne ceny
- **SUŠENÝ PEĽ**
- **PROPOLIS ZO SIEŤOK** čistý neškrabany

ADRESA: Apimed Hlavná 578, Dolná Krupá
MOBIL: 0917 610 918, 0905 381 065
EMAIL: apimed@apimed.sk rekos@apimed.sk

NOVOOTVORENÁ PREDAJŇA MEDOVÝ OBCHODÍK MEDOVINOTÉKA

od 15. mája na adrese Križna 62, 821 08 Bratislava

● svetovo ocenované medoviny Apimed ● včelie produkty a kozmetika
● kvalitný slovenský med ● včelárske potreby

OTVÁRACIE HODINY

Pondelok - Piatok
9:00 - 17:30
(obedňajšia prestávka 12:30-13:00)

Sobota
9:00 - 12:30
(každý nepárny týždeň)

(predajňa na Trnavskom mýte bola zrušená)

e-mail: apimed@apimed.sk
tel: 0908 631 198